U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Vrchy a soudců JUDr. Marie Žiškové, JUDr. Romana Fialy, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Milady Tomkové, rozhodl o návrhu **Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci** (soud ve správním soudnictví) na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Okresním soudem v Liberci** (soud v občanském soudním řízení) a dalších účastníků sporu vedeného u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. 59 A 38/2011, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 7. 2009, čj. PÚ-R-7896/09-130736-Šp: žalobkyně **obec Lázně Libverda**, se sídlem v Lázních Libverda čp. 16, IČ 00671983, zastoupené Mgr. Bohumilem Vondřičkou, advokátem se sídlem v Liberci, Na Rybníčku 6, a žalovaného **Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Liberec,** se sídlem v Liberci, U Nisy 745/6a, a osob zúčastněných: **1) R. H., 2) M. M., 3) B. H., 4) V. K., 5) H. V., 6) D. P., 7) R. K., 8) D. F., 9) Pozemkový fond České republiky,** se sídlem v Praze 3, Husinecká 1024/11a, IČ 45797072, **10) Státní statek Jeneč, státní podnik v likvidaci,** se sídlem v Jenči, Karlovarská 7, IČ 00016918, **11) Lesy České republiky,** se sídlem v Hradci Králové, Přemyslova 1106, IČ 42196451, **12) Frýdlantská vodárenská společnost, a. s.,** se sídlem ve Frýdlantu, Strmá 1437, IČ 25496565, **13) město Hejnice,** se sídlem v Hejnicích, Nádražní 521, IČ 00262803,

takto:

I. **Příslušný** vydat rozhodnutí ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci pod sp. zn. 59 A 38/2011, o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Liberec, ze dne 20. 7. 2009, čj. PÚ-R-7896/09-130736-Šp, **je soud v občanském soudním řízení.**

II. Usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 4. 2011, čj. 12 C 349/2009 - 13, **se zrušuje.**

Odůvodnění:

Podáním doručeným dne 31. 8. 2011 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, navrhl Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci tomuto senátu rozhodnutí sporu o pravomoc podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 131/2002 Sb., který vznikl mezi ním a Okresním soudem v Liberci ve věci žaloby proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Liberec, ze dne 20. 7. 2009, čj. PÚ-R-7896/09-130736-Šp.

Z předloženého spisu vyplynuly následující skutečnosti:

Ministerstvo zemědělství, Pozemkový úřad Liberec (žalovaný), rozhodnutím ze dne 20. 7. 2009, čj. PÚ-R-7896/09-130736-Šp, rozhodl podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb.,

o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, tak, že R. H., M. M., B. H., V. K., H. V. a D. P. [zúčastněné osoby ad 1) až 6)] jsou každý vlastníky ideální 1/7 a R. K. a D. F. [zúčastněné osoby ad 7) a 8)] jsou každý vlastníky ideální 1/14 nemovitostí – pozemkových parcel č. 182/1, 182/2, 211/7, 233/1, 233/3, 238/1, 238/3, 592/2, 530/1 a stavebních parcel č. 237/1, 237/4 a 237/5 dle současného stavu podle katastru nemovitostí a dále pozemkových parcel dle geometrických plánů parc. č. 226/3, 528/3, 529/4, 529/5, 531/3, 536/8, 543/6, 549/22, 549/24, 549/25 a 549/26, vše v katastrálním území Lázně Libverda, a dále parcely č. 3568/2 v katastrálním území Hejnice. Celková výměra vydaných nemovitostí činí 138 749 m^2.

Žalovaný konstatoval, že právní předchůdci zúčastněných osob ad 1) až 8) – Volyňští Češi – se v roce 1947 přistěhovali do ČSR se záměrem zde zemědělsky podnikat a získali vlastnické právo k předmětným pozemkům přídělovou listinou Národního pozemkového fondu v řízení podle dekretu č. 28/1945 Sb., o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci. V roce 1949 však příděl opustili. Žalovaný po provedených šetřeních usoudil, že v roce 1949 v daném místě vznikal státní statek a že právní předchůdci zúčastněných osob ad 1) až 8) byli nuceni k tomu, aby předali přidělený majetek státu a stali se zaměstnanci vznikajícího státního statku. Podle žalovaného jsou v daném případě naplněny restituční tituly podle § 6 odst. 1 písm. p) a r) zákona č. 229/1991 Sb., neboť došlo k přechodu nemovitostí na stát bez právního důvodu a v důsledku postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody. Současně žalovaný v rozhodnutí vyslovil, že osoby zúčastněné na řízení ad 1) až 8) nejsou spoluvlastníky některých dalších nemovitostí a tyto nemovitosti se jim nevydávají z důvodů podle § 11 odst. 1 písm. a) a c) a odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb.

Obec Lázně Libverda (žalobkyně) byla ke dni účinnosti zákona č. 229/1991 Sb. vlastníkem nemovitostí parc. č. 182/1, 182/2, 211/7, 238/1, 238/3, 237/1, 237/4, 237/5 a 536/8 a byla žalovaným ve vztahu k těmto nemovitostem označena za povinnou osobu ve smyslu § 5 zákona č. 229/1991 Sb. Žalobkyně podala dne 12. 8. 2009 k Okresnímu soudu v Liberci proti rozhodnutí žalovaného žalobu, v níž zpochybnila skutkové i právní závěry žalovaného. V petitu se žalobkyně domáhala, aby soud vyslovil, že návrh zúčastněných osob ad 1) až 8) na vydání nemovitostí – pozemkových parcel č. 182/1, 182/2, 211/7, 233/1, 233/3, 238/1, 238/3, 592/2, 530/1 a stavebních parcel č. 237/1, 237/4 a 237/5 dle současného stavu podle katastru nemovitostí a dále pozemkových parcel dle geometrických plánů parc. č. 226/3, 528/3, 529/4, 529/5, 531/3, 536/8, 543/6, 549/22, 549/24, 549/25 a 549/26, vše v katastrálním území Lázně Libverda, a dále parcely č. 3568/2 v katastrálním území Hejnice, se zamítá. Dále požadovala, aby soud vyslovil, že jeho rozsudek nahrazuje v rozsahu, který je předmětem žaloby, napadené rozhodnutí žalovaného a aby uložil zúčastněným osobám ad 1) až 8) nahradit žalobkyni společně a nerozdílně náklady řízení.

Okresní soud v Liberci usnesením ze dne 29. 4. 2011, čj. 12 C 349/2009 - 13, rozhodl o zastavení řízení (výrok I.) a o nákladech řízení (výrok II.). V odůvodnění uvedl, že v dané věci je k projednání a rozhodnutí věcně příslušný soud ve správním soudnictví, neboť ten podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, rozhoduje o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických

a právnických osob v oblasti veřejné správy. Okresní soud v Liberci proto řízení o žalobě zastavil podle § 104b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soud řád (dále jen „o. s. ř.“), a poučil žalobkyni, že do jednoho měsíce od právní moci usnesení o zastavení řízení může podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu u věcně a místně příslušného soudu ve správním soudnictví, kterým je Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci.

Žalobkyně se řídila poučením okresního soudu a v zákonné lhůtě podala proti rozhodnutí žalovaného obsahově identickou žalobu se shodným petitem ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočce v Liberci; navíc požadovala pouze to, aby soud též zrušil napadeného rozhodnutí žalovaného. Krajský soud (navrhovatel) následně podal zvláštnímu senátu návrh k rozhodnutí negativního kompetenčního sporu. Uvedl, že podáním žalobkyně byl zahájen soudní spor o otázce soukromoprávního charakteru (předmětem správního řízení je vlastnické právo oprávněné osoby, které je soukromým právem), a proto by řízení o žalobě mělo být vedeno před soudem civilním a nikoli správním. K tomu odkázal na dosavadní judikaturu zvláštního senátu pro rozhodování kompetenčních sporů, z níž plyne, že rozhodnutí podle § 9 odst. 2 a odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb. je rozhodnutím správního orgánu ve věci soukromoprávní. Od 1. 1. 2003 mají žalobu podanou v této věci projednávat a rozhodovat soudy v občanském soudním řízení podle části páté o. s. ř.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi soudem ve správním soudnictví a soudem v občanském soudním řízení se zvláštní senát řídil následující úvahou:

S účinností od 1. ledna 2003 se postupuje při kladných nebo záporných kompetenčních sporech o pravomoc nebo věcnou příslušnost vydat rozhodnutí podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. Stranami takového sporu jsou podle § 1 odst. 1 citovaného zákona a) soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, b) soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví. Kladným (pozitivním) kompetenčním sporem je podle § 1 odst. 2 citovaného zákona spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž bylo druhou stranou vydáno pravomocné rozhodnutí; záporným (negativním) sporem je podle téhož ustanovení spor, ve kterém jeho strany popírají svou pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků.

Okresní soud v Liberci v předcházejícím soudním řízení popřel svou pravomoc věc rozhodnout a rovněž navrhovatel popírá svou pravomoc ve věci rozhodnout poté, co u něj byla podána žaloba; zvláštní senát konstatuje, že se v posuzované věci jedná o negativní (záporný) kompetenční spor, k jehož projednání a rozhodnutí je povolán zákonem č. 131/2002 Sb. Navrhovatel v návrhu označil za účastníka kompetenčního sporu též Nejvyšší správní soud; ten ovšem v předložené věci vůbec nerozhodoval. Nemohl tak popřít ani vyslovit svoji pravomoc, a nemohl se tudíž stát stranou kompetenčního sporu ve smyslu § 1 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb. Zvláštní senát proto s Nejvyšším správním soudem jako se stranou kompetenčního sporu nejednal.

Součástí reformy správního soudnictví, účinné od 1. 1. 2003, bylo obnovení starého obecného principu, podle něhož všude tam, kde zákon namísto soudu (§ 7 odst. 1 o. s. ř.) svěří správnímu orgánu rozhodování ve věcech soukromého práva, může se ten, kdo s takovým rozhodnutím není spokojen, obrátit na soud, který nebude rozhodovat ve

správním soudnictví o zákonnosti rozhodnutí správního orgánu, ale v kontradiktorním sporu před civilním soudem o věci samé, tj. pořadem práva. Reforma tak nepřevzala úpravu účinnou v letech 1992 - 2002, podle které správní soudy posuzovaly zákonnost takovýchto rozhodnutí správních orgánů a kasatorním rozhodnutím mohly správní akt zrušit a věc vrátit do nového správního řízení; byla dána přednost rychlejšímu řešení, které ostatně poskytuje účastníkům více práv, tedy tomu, aby civilní soud v takovém případě rozhodl o věci samé, *in merito*, tedy o vlastním soukromoprávním nároku. Procesní pravidla tohoto řízení před civilním soudem pak se shodnou účinností (od 1. 1. 2003) stanovila nová část pátá o. s. ř. (§ 244 a násl.), která zavedla nezbytné odchylky od obvyklého civilního procesu, vyvolané specifiky takového řízení. Reforma správního soudnictví se tak důsledně přiklonila k zdůraznění existence dualismu práva.

Zvláštní senát proto musel v projednávaném případě posoudit, zda správní rozhodnutí podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb. je rozhodnutím správního orgánu ve věci soukromoprávní. Z dosavadní judikatury zvláštního senátu k této otázce lze zmínit následující.

Z ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. vyplývá, že oprávněná osoba uplatní nárok na vydání nemovitosti u pozemkového úřadu a zároveň vyzve povinnou osobu k jejímu vydání. Do 60 dnů od podání výzvy uzavře povinná osoba s oprávněnou osobou dohodu o vydání nemovitosti. Tato dohoda podle § 9 odst. 2 téhož zákona podléhá schválení pozemkovým úřadem formou rozhodnutí vydaného ve správním řízení. Nedojde-li k této dohodě, rozhodne o vlastnictví oprávněné osoby pozemkový úřad (§ 9 odst. 4 zákona). Správní orgán v daném případě rozhoduje o vlastnictví oprávněné osoby k nemovitosti až poté, kdy nebylo dosaženo vzájemné dohody o vydání nemovitosti. Předmětem tohoto správního řízení je vlastnické právo oprávněné osoby, které je soukromým právem, tradičně považovaným za výraz soukromého zájmu.

Správnímu orgánu (pozemkovému úřadu) je sice – nedojde-li k dohodě o vydání nemovitosti mezi oprávněnou a povinnou osobou - svěřeno autoritativní rozhodování; rozhoduje se tu ale o tom, zda oprávněná osoba je nebo není vlastníkem, tedy o věci soukromoprávní. Nelze zde totiž odhlédnout jednak od povahy vlastnického právního vztahu a jednak od způsobu působení jednotlivých účastníků právního vztahu na jeho vznik a jeho rozvíjení. Schvaluje-li pozemkový úřad dohodu, kterou uzavřela povinná osoba s oprávněnou osobou, je minimální jeho vliv již na samotný vznik tohoto právního vztahu. V případě, kdy pak pozemkový úřad rozhoduje o vlastnictví podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb., právní vztah sice vzniká vrchnostensky, tj. konstitutivním rozhodnutím správního orgánu, nicméně další působení správního orgánu na formování samotného obsahu tohoto právního vztahu je již minimální. Nelze proto uzavřít jinak, než že rozhodnutí podle § 9 odst. 2 a rozhodnutí podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb. je rozhodnutím správního orgánu ve věci soukromoprávní. Nebýt speciální kompetenční úpravy v zákoně č. 229/1991 Sb., jímž zákonodárce rozhodování svěřil správnímu orgánu (pozemkovému úřadu), s čímž počítá § 7 odst. 2 o. s. ř., náleželo by - pokud by zákonodárce o kompetenci správního orgánu pomlčel - rozhodování do pravomoci soudu (§ 7 odst. 1 o. s. ř.); srov. k tomu čl. 90 *a contr.* čl. 79 odst. 1 Ústavy. Od 1. 1. 2003 pak žalobu podanou v této věci mají projednávat a rozhodovat soudy v občanském soudním řízení podle nové části páté občanského soudního řádu (ve znění zákona č. 151/2002 Sb.). Tato nová právní úprava poskytuje soukromým právům větší ochranu, neboť soud nebude pouze provádět přezkum správního rozhodnutí s možností v případě

zjištěné nezákonnosti pouze takové rozhodnutí zrušit a věc vrátit správnímu orgánu k novému projednání, ale je povolán k tomu, aby v případě, kdy dospěje k závěru, že o věci mělo být rozhodnuto jinak než rozhodl správní orgán, sám o věci rozhodl a nahradil tak rozhodnutí správního orgánu (§ 250j o. s. ř.), a to v takovém rozsahu, v jakém je rozhodnutí správního orgánu rozsudkem soudu dotčeno, aniž by toto rozhodnutí správního orgánu rušil. Tento následek musí být přitom uveden ve výroku rozsudku (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 22. 6. 2004, čj. Konf 123/2003 - 7, publikované pod č. 372/2004 Sb. NSS, ze dne 31. 1. 2006, čj. Konf 113/2005 - 6, a ze dne 5. 8. 2010, čj. Konf 64/2009 - 7, publikované pod č. 2327/2011 Sb. NSS; všechna dostupná na www.nssoud.cz).

Zvláštní senát neshledal důvod, proč by se měl v projednávané věci od nastíněné judikatury odchýlit. Také v případě žalobkyně je předmětem žaloby rozhodnutí pozemkového úřadu podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb. o vlastnictví osob zúčastněných na řízení ad 1) až 8) k příslušným nemovitostem, tedy rozhodnutí v soukromoprávní věci, přičemž žalobkyně se výslovně domáhá nahrazení tohoto rozhodnutí rozsudkem soudu. K rozhodnutí o této žalobě je proto příslušný soud v občanském soudním řízení, který bude procesně postupovat podle části páté o. s. ř. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že žalobkyně formulovala svůj petit v žalobě k civilnímu soudu odlišně od znění § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb., který připouští toliko rozhodnutí o tom, zda oprávněná osoba je či není vlastníkem, a nikoliv rozhodnutí, jímž by pozemkový úřad žádost oprávněné osoby zamítl. Z obsahu žaloby je totiž zřejmé, že se žalobkyně drží v intencích § 9 odst. 4 citovaného zákona: brojí proti existenci vlastnického práva osob zúčastněných ad 1) až 8) k předmětným nemovitostem, zpochybňuje naplnění restitučních titulů podle § 6 odst. 1 písm. p) a r) zákona č. 229/1991 Sb. a napadá opodstatněnost výroku pozemkového úřadu o vlastnictví těchto osob. Bude-li to pro věc nezbytné, bude na civilním soudu, aby ve spolupráci s žalobkyní případné nedostatky petitu v dalším řízení odstranil.

Zvláštní senát z uvedených důvodů vyslovil, že k rozhodnutí o věci je dána pravomoc soudu v občanském soudním řízení (§ 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., výrok I.). Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení okresního soudu, a odstranil tak překážku věci rozhodnuté (výrok II.).

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále tedy bude Okresní soud v Liberci pokračovat v řízení o podané žalobě.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 5. října 2011

JUDr. Pavel Vrcha
předseda zvláštního senátu